

Fremsat den 1. april 2016 af Josephine Fock (ALT), René Gade (ALT) og Rasmus Nordqvist (ALT)

Forslag til folketingsbeslutning om en whistleblowerordning for offentligt ansatte

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. januar 2017 at etablere en whistleblowerordning for offentligt ansatte og indføre en række beskyttelsesværn for whistleblowere.

Whistleblowerordningen bør udformes som en selvstændig, uafhængig instans, der har følgende opgaver:

- Oprettelse af en særlig fortrolig kanal, hvor offentligt ansatte, der får kendskab til forhold vedrørende ulovlig forvaltning eller fejl og forsømmelser af en vis grovhed, kan gøre brug af deres meddeleret og indberette deres kendskab til. Indberetninger til instansen skal kunne foretages anonymt.
- Vurdering og afvejning af om indberetninger skal føre til, at der igangsættes en undersøgelse, eller om de skal afvises.
- Udførelse af ovennævnte undersøgelser med inddragelse af relevante involverede myndigheder, parter og personer.
- Afgivelse af udtalelser rettet imod den relevante myndighed, hvori der udtales kritik eller henstilles om opfølgning eller opretning af eventuelt konstaterede ulovligheder og forsømmelser m.v.
- Afgivelse af en årlig beretning om instansens arbejde til Folketinget.

Beskyttelsesværnene for whistleblowere bør bestå i følgende:

- Whistlebloweren kan ikke sigtes og retsforfølges for at videregive oplysninger og dokumenter m.v. eller for at bryde sin tavshedspligt til den uafhængige instans.
- Arbejdsgiveren må ikke efterforske whistleblowerens identitet.
- Der skal sikres en styrket ansættelsesretlig beskyttelse af whistlebloweren ved dennes brug af sin meddeleret, herunder omvendt bevisbyrde i tilfælde af afskedigelse, således at arbejdsgiveren skal bevise, at whistleblowingen ikke er årsag til fyringen, og sikres øget godtgørelse i tilfælde af fyring eller andre uretmæssige ledelsesreaktioner. Omvendt bør en bevidst indberetning af urigtige og vildledende oplysninger få negative konsekvenser for whistlebloweren.

Instansen skal have den nødvendige initiativret og ret til at undersøge de omtalte sager. Instansen bør desuden opnå fuld adgangsret til de oplysninger m.v., instansen selv mener, er relevante for sagen, på linje med den adgang, Folketingets Ombudsmand har.

Det foreslås, at whistleblowerordningen indledningsvis oprettes som en forsøgsordning med en løbetid på 5 år. Senest 1 år inden forsøgsordningen udløber, skal Folketinget tage stilling til, om ordningen skal forfalde, forlænges eller gøres permanent.

Bemærkninger til forslaget

Demokrati og åbenhed er grundlæggende værdier i den offentlige sektor, og Danmark scorer højt på mange parametre i forhold til andre lande, hvad angår transparens og lav grad af korruption. Alligevel er forholdene stadig mangelfulde for offentligt ansatte, der får kendskab til forhold vedrørende ulovlig forvaltning og forsømmelser af en vis grovhed, og som vælger at afsløre det. Sådanne forhold kan eksempelvis være strafbare forhold og forhold, der indebærer fare for enkeltpersoners sundhed og sikkerhed, fare for miljøet, økonomisk kriminalitet m.v. og tilfælde af omsorgssvigt.

Således har en række tidligere sager om whistleblowerer vist, at der er en betydelig mangel på beskyttelse af og anonymitet omkring deres identitet, hvilket har resulteret i store personlige konsekvenser for den enkelte whistleblower – ikke mindst i de sager, hvor fokus helt u hensigtsmæssigt har vendt sig mod personen frem for ulovligheden.

Det nuværende fravær af en whistleblowerordning betyder nemlig, at en offentlig ansat, der bliver opmærksom på forhold vedrørende ulovlig forvaltning og forsømmelser af en vis grovhed, alt for ofte overlades til at rejse sagen i pressen. Det er efter Alternativets opfattelse hverken i myndighedens, whistleblowerens eller den eller de anklagedes interesse. Derfor ønsker Alternativet, at det sikres, at sagerne håndteres og undersøges sagligt af en uafhængig instans, og at whistlebloweren gennem muligheden for anonymitet ikke behøver frygte for negative personlige eller karrieremæssige konsekvenser.

Ved at oprette en uafhængig instans for whistleblowere fastholdes fokus således på sagens indhold frem for perso-

nen. Instansen vil desuden være med til at sikre, at sager om ulovlig forvaltning og forsømmelser af en vis grovhed bliver håndteret fagligt, sagligt og hurtigere, frem for at det først er, når sagen havner i pressen og offentligheden bliver opmærksom på den, at der handles. Dette vil medføre, at hele myndighedens troværdighed ikke nødvendigvis lider skade som følge af en enkelt medarbejders ulovlige forvaltning.

En whistleblowerordning kan også forventes at styrke myndighedernes generelle troværdighed udadtil, eftersom regeringen ved oprettelsen af ordningen sender et vigtigt signal om, at man tager yderligere skridt til at forebygge ulovlig forvaltning hos myndighederne. Sluttelig kan ordningen tænkes at have en vis præventiv effekt på ansatte, der påtænker at begå noget ulovligt i forvaltningen el. lign., idet det i højere grad må forventes at blive indberettet.

Alternativet finder det desuden vigtigt, at en indberetning kan foretages, uden at den offentligt ansatte først skal have udtømt sine indberetningsmuligheder internt, om end dette i mange tilfælde ville være at foretrække. I forlængelse heraf understreges det, at formålet med ordningen ikke er at erstatte tillids- og arbejdsmiljørepræsentanternes roller på arbejdspladsen, idet disse roller omhandler varetagelse af ansættelsesretlige og arbejdsmiljømæssige forhold, mens whistleblowerordningens rolle vil være at håndtere sager om ulovligheder og grove fejl og forsømmelser.

Skriftlig fremsættelse

Josephine Fock (ALT):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en whistleblowerordning for offentligt ansatte.

(Beslutningsforslag nr. B 139)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.